

Največji slovenski dnevnik  
v Združenih državah  
Velja za vse leto - \$6.00  
Za pol leta - \$3.00  
Za New York celo leto - \$7.00  
Za inozemstvo celo leto - \$7.00

# GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in  
the United States.  
Issued every day except Sundays  
and legal Holidays.  
75,000 Readers.

TELEFON: CORTLANDT 2878

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the PostOffice at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

TELEFON: CORTLANDT 2878

NO. 249. — ŠTEV. 249.

NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 23, 1928. — TOREK, 23. OKTOBRA 1928.

VOLUME XXXVI. — LETNIK XXXVI.

## Hrvatje za popolno odcepljenje od Srbije.

### 50,000 DELAVCEV IN KMETOV SE JE ZGRAŽALO NAD BEOGRADOM

V Sisku se je vršilo velikansko zborovanje. — Dokler ne bo novih volitev, nočejo imeti Hrvatje nobenega stika z Beogradom. — Nadaljevanje Radičevega boja. — Grški ministrski predsednik Venizelos o zunanji politiki.

ZAGREB, Jugoslavija, 22. oktobra. — V Sisku se je vršilo zborovanje, katerega se je udeležilo nad 50.000 hrvatskih delavcev in kmetov.

Zborovanje je sklicala kmetsko-demokratska koalicija, kajti njen namen je, da z vso energijo nasprotuje politiki beogradske vlade.

Vsi govorniki so poudarjali, da mora biti enkrat zavselej konec beogradske hegemonije.

Prisegli so, da se Hrvatje ne bodo udeleževali sej v beograjski skupščini ter da ne bodo imeli s Srbi nikakih stikov, dokler se ne vrše nove volitve.

Koalicija bo nadaljevala boj, ki ga je započel pokojni Stjepan Radič.

Njen cilj je združenje devetnajstih milijonov Jugoslovancev, vključno Bolgarov, v veliko federativno državo.

ATENE, Grško, 22. oktobra. — Grški ministrski predsednik Elefteros Venizelos, je danes poročal s skupščini o grški zunanji politiki ter je predvsem omenil svoje obiske v Rimu, Parizu, Beogradu in drugih glavnih mestih.

Posebno važnost, je pripisoval prijateljski pogodbi, ki je bila sklenjena dne 23. septembra z Mussolinijem, ter dejstvu, da so med Grško in Jugoslavijo uravnane vse razlike.

Ta nasprotja so se pojavila, ko je Jugoslavija zahtevala prosti dostop do pristanišča v Solunu.

Podobne prijateljske pogodbe bodo sklenjene tudi z Albanijo, Bolgarsko in Turčijo.

### VSTAJA V AFGANISTANU

Vstaja, ki je izbruhnila v Afganistanu, povzročila velikanske skrbi angleškemu mogotcem, ki smatrajo deželo za svojo dedščino.

LONDON, Anglija, 22. oktobra. Podrobnosti o vstaji v Afganistanu, ki je izbruhnila v zvezi z reformnimi stremeljenji, niso tukaj znane, ker se ne ve, kakšen obseg so zavzeli nemiri. Računa pa se z možnostjo, da bo vzbudil položaj na mejah Indije nevoljo, kar bo lahko dovedlo do resnih komplikacij za Anglijo.

Po svojem povratku iz Evrope, je uvedel kralj Amanulah celo vrsto reform, kojih cilj je bil obhären preobrat celega socialnega in gospodarskega življenja v Afganistanu. Med temi odredbami so bile tudi one, tikajoče se prostosti žensk, odpravljenja poligamije in uvedbe modernih metod pri vzgoji žensk.

Takoj se je dvignila po celi deželi opozicija pri duhovniški kasti, ki obstaja v glavnem iz verskih fanatikov in se protivi z vsemi silami uvedbi evropskih običajev, ker čuti, da bi s tem izgubila njeno moč in tupliv.

Razkrito se je zaroto duhovniške kaste proti kralju in vrhovni duhovnik, Abduraman in drugi so bili usmrčeni.

Kraljica Surija je vzbudila prav posebno jezo verskih fanatikov, ker se je zavzela za odpravljenje

pajčolana in drugih zastarelih navad in ljudskih običajev. Angleže pa skrbi zelo vse to, ker bi radi ohranili stare navade ter tlačili afganistanski narod tako kot delajo v Indiji, kjer so istakot proti vsem novotarijam, kojih namen je predramiti narod.

### 780 aretiranih v obcestnih krčmah.

CAMDEN, N. J., 22. oktobra. Državni policisti in okrajni detektivji so aretirali 780 moških in žensk v pogonih na sedem obcestnih krčmah v Camden in Gloucester okrajih zgodaj danes zjutraj. Pogoni so bili vprizorjeni, da se uveljavijo postavo glede zatvorjenja v soboto ob polnoči.

Dva mirovna sodnika sta bila zaposlena od štirih do sedmih popoldne, da določita jamščino za aretirane. Sedem lastnikov je bilo pridržanih pod jamščino od \$200 do \$1000.

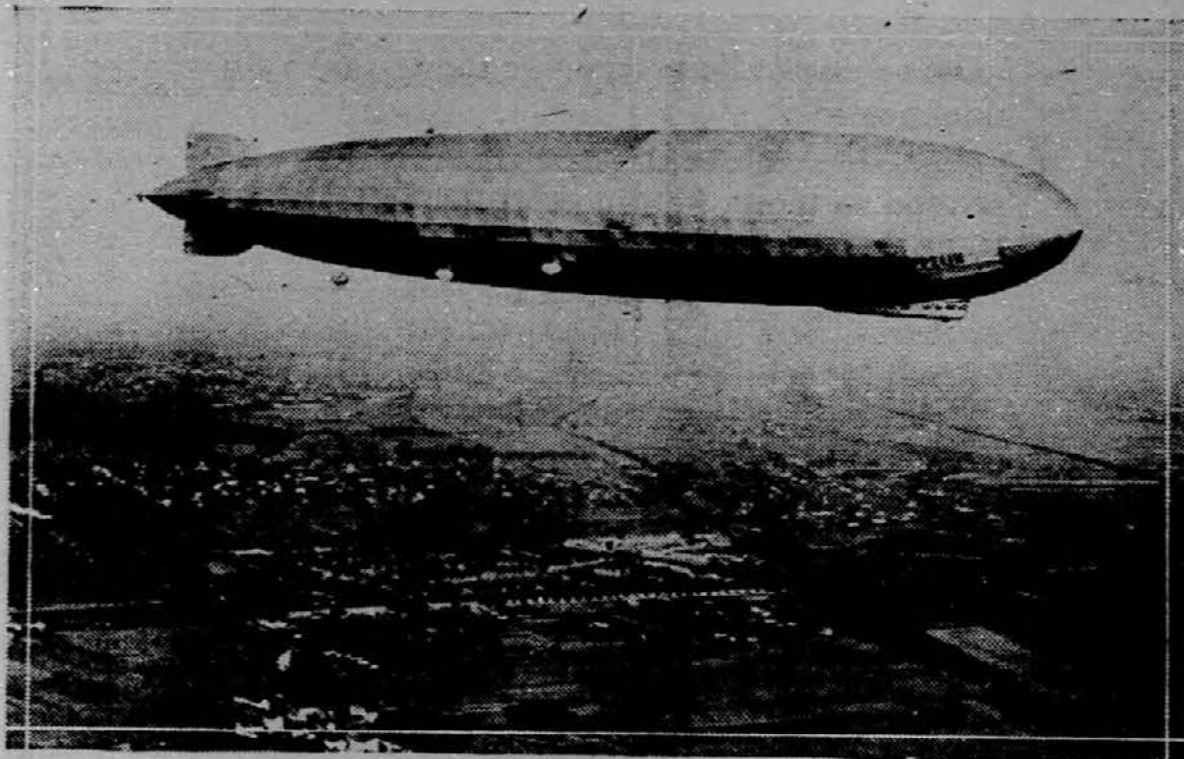
### Dva mrtva in dva umirajoča v aeroplanski nesreči.

OXFORD, Mass., 22. oktobra. Potem ko se je dvakrat preobrnil v višini dvestotih čevljev, ker mu je odletelo desno krilo, je padel neki aeroplan naravnost na zemljo ter ubil na mestu pilota in njegovega spremljevalca. Oba sta bila doma iz Webster.

HAVERHILL, Mass., 22. okt. Dva moža sta danes umirala tukaj vsled požar, katere sta doživela včeraj pri neki aeroplanski nesreči.

Motor aeroplana se je naenkrat ustavil, ko sta se nahajala v višini 300 čevljev.

### NEMŠKI VODLJIVI BALON "GRAF ZEPPELIN"



ki bo v kratkem poletel iz Združenih državah proti Evropi.

### VELIKA ZMAGA MONARHISTOV V NEMČIJI

Hugenberg je bil izvoljen predsednikom nemško-nacionalne stranke, kateri je dosedaj načeloval znani grof Westarp.

BERLIN, Nemčija, 22. oktobra. Z izvolitvijo skrajno konservativnega in nazadnjaškega filmskega in časnikar, magnata Alfreda Hugenberga za predsednika nemško-nacionalne stranke, so izvojevali kaiserjevi ali monarhisti večeraj v Nemčiji jako značilen uspeh. Ker je zagovarjal znani nemško-nacionalni poslanec grof Westarp skupno delovanje z republikanci ter dal v konfliktu glede povratka prejšnjega kaiserja na prestol nasvet, naj popuste, je pričel Hugenberg z bojem za monarhiste ter pretil ustanovitvi "kajzerske stranke", če ne bo izvoljen za voditelja stranke.

Ker pa je kontroliral le desno ekstremno krilo stranke ter ga kontrolira še danes, je dana možnost, da bo prinesla v bližnji bodočnosti njegova zmaga razkol v tranki. V političnih krogih se namigava, da bo stal Hugenberg pri težki industriji in njegovi mogoči časnikarski interesi pa govore seveda prot tej ideji. On je odločen sovražnik politike izpolnjenja Dawesovega načrta — ter se zavzema za industrijalno varstveno carino.

Grof Westarp je zavzel stališče, da se mora stranka iznebiti sanj za povratek prejšnjega kaiserja ter se prilagoditi novim razmeram, ker izgublja Hohenzollernska ideja vedno več svoje moči pri mlajši generaciji.

### Karolyi hoče zopet v Ameriko.

WASHINGTON, D. C., 22. okt. Grof Mihael Karolyi je naprosil danes zopet Združene države za vizej svojega potnega lista. Napravil je aplikacijo pri ameriškem generalnem konzulu v Parizu, ki je izročil celo zadevo tujakinjemu državnemu tajništvu. V državnem departamentu sa izjavili na vprašane, da bo le Kellogg razpravljal o vprašanju, ko se bo vrnil s svojega potovanja v St. Paul.

### SMITHOVI PRISTAŠI UVERJENI, DA BO NJIHOV KANDIDAT ZMAGAL

Governer Smith se je nekoliko oddahnil, da se pripravi na svoj iztočni pogon. — Igra golf v Albany ter se ne briga za svojega tekmeca. — Zaključno potovanje se bo pričelo v sredo ponoči.

ALBANY, N. Y., 22. oktobra. — Nemeneč se za invazijo Hooverja v njegovo domačo državo, je igral governer Smith danes golf, da se telesno okrepi za svoj pogon na iztočne države ob Atlantskem oceanu.

Počeni v sredo, bo pričel Smith z intenzivno kampanjo, ki ga bo ponesla iz Bostona v Baltimore. Mahal bo s svojim rjavim klubom od Massachusettsa pa do Marylanda ter pričakuje, da ga bodo njegovi napori posadili na predsedniški stolec.

Svoj prvi govor bo imel v Bostonu v sredo zvečer. On dela na tem nagovoru sedaj — ter ga sestavlja na tak način, da se obrne na organizirano delavstvo, na temelju njegovega rekorda kot governer države New York.

V četrtek se bo premaknil naprej v New York da začrta tam preostali del njegovega potovanja. Ostal bo tam v namenu, da bo v ozkih stikih s svojim kampanjskim voditeljem John Raskobom.

Njegov temeljni glavni stan bo najbrž utanovljen v New Yorku za celo preostalo kampanjo.

Noben njegovih nagovorov ne bo napisan, pač pa bo ohranil v svojem duhu njih splošen obris.

Governer je končal svoje napore na potovanje v dosti boljšem fizičnem stanju kot kateri drugi član njegove skupine. Mrs. Smith je bila izmučena in več časnikarjev je moralo iti k počitku, a Smith sam je prišel skozi smehljajoč.

Demokratski tovariši so naslikali naslednjo sliko volitev: Države, katere se smatra zagotovljene za Smitha: — Solidni jug s 114 elektorskim glasovi; New York, 45 glasov; Massachusetts 18; Missouri 18; Wisconsin 12; Tennessee 12. Skupno število 220, dočim je potrebnih za izvolitev 266 glasov. Države, ki niso določene kot gotove, a o katerih misli svet, da ima Smith prednost, so: — Minnesota 12; North Dakota 5; Nebraska 8; Montana 4; New Mexico 3; Arizona 3; Rhode Island 5. Skupaj 40 glasov.

Zmaga v North Dakoti, Nebraska in Minnesoti je baje več ali manj odvisna od izjave senatorja Norrisa, progresivnega voditelja za Smitha. Governerjevi prijatelji trdijo, da bo nastopil za Smitha enkrat ta teden — ter napadel ob istem času senatorja Boraha, Hooverjevega progresivnega zaveznika.

### Narodna milica na višku.

WASHINGTON, D. C., 22. okt. Narodna milica je dosegla svojo najvišjo moč izza svetovne vojne, kot je objavil vojni departament. V narodni milici je bilo 12,244 častnikov in 168,793 mož. Leta 1920 je bilo le 47,000 vpisanih mož.

### Butlerjev suhaški oddelek preiskana.

PHILADELPHIA, Pa., 22. okt. Deseti teden preiskave posebne velike porote se je pričel s tesno preiskavo delavnosti sedaj razpuščenega oddelka št. 1, katerega je ustanovil slavni general Smedley Butler, ko je bil ravnatelj javne varnosti za nekaj časa v tujakinjem mestu ter se bahal, da bo osušil mesto v enem mesecu.

Polijski kapitan Ellison, ki je bil trikrat zaslisan od porote, se nahaja sedaj v psihopatičnem oddelku bolnice, po njegovem večerajšnjem polomu, ko se je vrnil z neke racije.

Govorilo se je o možni predložitvi nadaljne "male, črne knjizice", v katero se je zapisovalo protitekijski deiar, katerega so plačevali butlerjarji raznim gospodarjem pri policiji.

## BODOČNOST AMERIŠKEGA KAPITALA NA KITAJSKEM

Ameriškemu kapitalu se odpirajo na Kitajskem sijajni izgledi, ker se mu obetajo velike kupčije vsled prijaznega stališča Združenih držav. — Ameriški industrijalci kot svetovalci kitajske vlade.

WASHINGTON, D. C., oktobra. — V avtoritativnih krogih je našel namen Kitajske, da pritegne Amerikance k rešitvi gospodarskih problemov dežele, simpatičen vtis.

Poročila iz Nankinga kažejo, da bo nacionalistična vlada kmalu nastopila za podelitev inozemskih kreditov in posojil in povabilo Forda, Owen D. Younga, profesorja Jenkis, Seligmanna, in bankirja Harperja, da stoji kitajski vladi na strani kot častni gospodarski ameriški svetovalci, se smatra kot prvi korak v načrtu, da se zainteresira ameriški kapital za zopetno zgrajenje.

Znano je, da ima nacionalistična vlada velike gospodarske načrte, za katere je treba zunanje finančne pomoči, katero se bo mobiliziralo najbrž večinoma v Zdr. državah.

Nankinški finančni minister, Sun Fo, sin zamrlega dr. Sun Jatsena, se je mudil pred par meseci v Združenih državah ter se posvečeval z newyorškimi bankirji in državnim departamentom glede finančnega položaja Kitajske.

Sedanje povabilo na kitajsko finančne izvedence stoji na vsak način v zvezi s takratnimi konferencami. Ameriškemu kapitalu se odpira sedaj izgled, da se vgnezditi na Kitajskem ter izkorišča bogate naravne vire dežele.

V kratkem času se bo najbrž obrnila nacionalistična kitajska vlada na Združene države s formalno prošnjo, naj ji dovolijo večje posojilo.

### Preplava izolirala kraje.

GRENOBLE, Francija, 22. okt. Reka Romanche je stopila včeraj pred svojih brgov ter odrezala od ostalega sveta majhno mesto Le Bourg de Osians.

Železniški promet med L'Argentieres in Teroche je bil prekinjen. Voda je zalila tračnice ter izolirala več vasi.

Le Bourg d'Oisans leži kakih 85 milj južno-zapadno od Lyonsa.

## PREISKAVA GLEDE SMRTI DVEH DEDIČEV

Zdravniški preglednik Norris zahteva preiskavo, potem ko si je ogle dal streho, raz katero sta padla mala dediča Guggenheima. — Rekel je, da je najboljšje imeti dejstva v rekordu.

Smrt dveh majhnih otrok Mr. in Mrs. Waldmana pri padcu iz trinajstega nadstropja s strehe nekakega hotela v petek opoldne, bo preiskana danes od zdravniškega preglednika, Ch. Norrisa, kljub izjavi policije, da smatra slučaj zaključenim.

Norris je rekel, da bo poklical jutri priče, vključno Mrs. Waldman, ki je bila priča tragedije, če bo to dovoljevalo njeno stanje. Sedaj se nahaja v nekem sanatoriju.

Za vse prizadete je najboljšje, da se stavi vsa dejstva glede te tragedije v uradni rekord. — Rekel dr. Norris, potem ko si je ogledal večeraj streho hotela.

Zaslisani bodo tudi drugi, ki so pripravljeni izpovedati in med temo je Joseph Huyler iz Queensa, peskar, ki je razkril tragedijo, in policist Charles Clair z iztočne postaje na 67. cesti, prvi uradnik na pozorišče nesreče.

Mrs. Waldman, ki je hčerka pokojnega Benjamina Guggenheima, je podedovala po njem en milijon dolarjev.

## DENARNA NAKAZILA

Za Vaše ravnanje naznanjamo, da izvršujemo nakazila v dinarjih in lirah po sledečem ceniku:

v Jugoslavijo		v Italijo	
Din. 1,000	\$ 18.40	Lir 100	\$ 5.90
" 2,500	\$ 45.75	" 200	\$ 11.50
" 5,000	\$ 91.00	" 300	\$ 16.95
" 10,000	\$ 181.00	" 500	\$ 27.75
" 11,110	\$ 200.00	" 1000	\$ 54.50

Stranke, ki nam naročajo izplačila v ameriških dolarjih, opozarjamo, da smo vsled sporazuma z našim zvezam v starem kraju v stanu znižati pristojbino za taka izplačila od 3% na 2%.

Pristojbina znaša sedaj za izplačila do \$30. — 60c; za \$50 — \$1; za \$100 — \$2; za \$200 — \$4; za \$300 — \$6.

Za izplačilo večjih zneskov kot goraj navedeno, bodisi v dinarjih lirah ali dolarjih dovoljujemo še boljše pogoje. Pri velikih nakazilih priporočamo, da se poprej z nam sporazumete glede načina nakazila.

IZPLAČILA PO POŠTI SO REDNO IZVRŠENA V DVEH DO TREH TEDNIH "NUJNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO PO CABLE LETTER ZA PRISTOJBINO \$1.—"

## SAKSER STATE BANK

82 CORTLANDT STREET, NEW YORK, N. Y. TELEPHONE: CORTLANDT 4687



### KRATKA DNEVNA ZGODBA

Aleksander Drozdov:

SMOLA

Vai veste, da zima ni nikjer tako... Zbogodravnik Aleksander Ivanč...

— Ah, dušica moja! In pred njim so zaplesale ženske... Tam daleč v ozki ulici se so začeli koraki...

Tanja, samo vas popeljem tja, kjer igrajo romances pravi Španci.

Aleksander Ivanč nikoli ni videl Špancev, toda vse življenje je gojil vročo željo videti jih...

— Hej, kaj počenjata tu? — je vzkliknil Nikolaj Ivanč...

Gololujev je ta čas sanjal o Špancih in se z ogledal v ogledalu. Po zastorih so plesale sence...

Gololujev je planil ves prestrašen po stopnicah. Vrata so bila na stečaj odprta...

— Pomagajte ljudje božji! Razbojniki, razbojniki! Kmalu so zaškripala v zadnjem delu hiše vrata...

Tatjana je padla sveča iz rok... — Ti si, Aleksander? Zakaj pa kričiš? — Razbojniki! Razbojniki! — je kričal Gololujev.

ce. Tanja, samo vas popeljem tja, kjer igrajo romances pravi Španci.

Tovariši so ljubili Nikolaja Ivanča, ker je imel dobro srec. ker je lepo igral na vijolino...

— Hej, kaj počenjata tu? — je vzkliknil Nikolaj Ivanč...

Gololujev je ta čas sanjal o Špancih in se z ogledal v ogledalu. Po zastorih so plesale sence...

Gololujev je planil ves prestrašen po stopnicah. Vrata so bila na stečaj odprta...

— Pomagajte ljudje božji! Razbojniki, razbojniki! Kmalu so zaškripala v zadnjem delu hiše vrata...

Tatjana je padla sveča iz rok... — Ti si, Aleksander? Zakaj pa kričiš? — Razbojniki! Razbojniki! — je kričal Gololujev.

New York Edison Ura 8:00 do 9:00 Nocoj na WRNY The Edison Ensemble JOSEF BONIME, Director

### ZAGONETNA USODA ANGLESKIH BRODOLOMCEV

Katastrofe na morju so kljub napredku moderne tehnike tako pogoste, da bi o nesreči, ki je zadela angleški parnik...

Ko se je sprednji del parnika "Grosvenor" razbil ob skalnato obalo Ponda, je bil parnik oddaljen od kopnega komal dober kilometr.

Tržaški prefekt Fornaciari je sklical v vladno palačo k seji zastopnike postojnske in sezanske cone ter jim povedal, da se bodo skoraj pričela vodovodna dela za Kras.

brodolomec ni našla. Lovci, ki hodijo iz holandskega taborišča v džunglo, še zdaj iščejo ponesrečence, toda zaman.

Take storije pripovedujejo v Kapstadt še zdaj. Usoda nesrečnih brodolomcev najbrž ne bo nikoli pojasnjena. Vse kaže, da so divjaki moške pomorili...

### JUGOSLAVIA IRREDENTA

V Istri izpreminjajo prihmke talke: Vatovae Vatovani, Vehar Vecari, Vrhovnik Veveoni, Vikar Vidovič, Vidoni, Vites, Vlah Velaceo, Vodnik Voden, Vovk Voochi, Vratovič Frattoni, Vrh Verco, Vitek Vitte, Vrbič Verbis, Vitašek Vitassi, Živic Sivis, Velikanoje Veliciano, Volarič Volari.

### Dalmatinski križi

je dobil Duca di Pistoja, član kraljevske rodbine, v Zadru iz rok zastopnika dobrovoljcev Italije povodom slovesnega odkritja spomenika v vojni padlim dalmatinskim dobrovoljcem.

### Javna dela na Krasu

brodolomec ni našla. Lovci, ki hodijo iz holandskega taborišča v džunglo, še zdaj iščejo ponesrečence, toda zaman.

Take storije pripovedujejo v Kapstadt še zdaj. Usoda nesrečnih brodolomcev najbrž ne bo nikoli pojasnjena. Vse kaže, da so divjaki moške pomorili...

### ZANIMIVI in KORISTNI PODATKI

Umna kokošjereja. Pred kratkim je FLIS objavil članek o produkciji in trženju jajc in zdi se da ta članek je vzbudil zanimanje mnogih...

Tako vprašanje je seveda velikega pomena za človeka, ki se na merava posvetiti kokošjereji. Na drugi strani pa ni mogoče odgovarjati na tako vprašanje s sigurnostjo in natančnostjo...

Povprečni kokošjerej pa je čisto zadovoljen z dobičkom \$2 za vsako kokoš in smatra kot "dobro leto".

Kokošjerejec, ki najbolj uspeje oni, ki zna pridelovati največ produktov iz svojih kokoši. Poleg jedljivih jajc on prideluje tudi valilna jaja čiste pasme...

### LJUBICE SLAVNIH MOŽ

Iz življenja slavnega pisatelja pravljic H. Andersena sta znani dve ljubavni dogodivščini. Več let je bil zaljubljen v hčerko bogatega finančnika Luisa Collin, kateri je posvetil več pesmi.

Ko se je Lev Nikolajevič Tolstoj vrnil po rusko-turški vojni iz Sevastopola v Moskvo, se je seznanil z rodbino Arsenjevo, ki je preživljala počitnice blizu Jasne Poljane.

Med prvim in drugim zakonom Dostojevskoga je bilo ljubavno razmerje, ki je slavnemu pisatelju zagrenilo življenje, kajti koledal je med iskreno ljubeznijo in globokim sovražvom.

Človek, ki ne zna mnogo o reji kokoši, stori najboljše, ako začne z majhnim številom kokoši, tako da se nauči posla, predno se spusti v večje investicije. Morda najboljši način je ta, da kdo začasno dobi delo pri kakem uspešnem kokošjereju in se od njega nauči umne kokošjereje.

AKO NISTE TELESNO ZMOJNI ne morete nikdar biti popolnoma uspešni v življenju. Dobra prehrana zagotovi delo možganov. TRINERJEVO GRENKO VINO povpresti prebavnost, očisti želodec in obdrži čistem. Premagaj slab apetit, zaprtico, glavobol in slab spanec.

Znižana Brzojavna Pristojbina ZA NAKAZILA V JUGOSLAVIJO Za denarna nakazila bodisi v dinarjih ali dolarjih računamo sedaj za nakazila potom direktnega brzojava v Jugoslavijo le \$2.50 mesto kot do sedaj po \$4.— Pristojbina za brzojavna pisma kot do sedaj po \$1.— Pristojbina za izplačila v dolarjih znaša 2% oziroma najmanjše 60 centov za nakazilo. SAKSER STATE BANK 82 Cortlandt Street : : New York, N. Y.

### KONCERTI A. ŠUBELJA

- 27. oktobra, Girard, O. 28. oktobra, Lorain, O. 18. novembra, Chisholm, Minn. 25. novembra, Duluth, Minn. 16. decembra, Pueblo, Colo.

PRAV VSAKDO — kdor kaj išče; kdor kaj ponuja; kdor kaj kupuje; kdor kaj prodaja; prav vsakdo priznava, da imajo čudovit uspeh — MALI OGLASJI v "Glasu Naroda"

